

**БАТЛАВ.
УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН**

О.САРАНЧУЛУУН

Х.БААСАНЖАРГАЛ

Д.БУМ-ОЧИР

Д.ГАНМАА

Ч.ЛОДОЙСАМБУУ

А.УНДРАА

ЯЛГАВАРЛАН ГАДУУРХАЛТ, ДАРАМТААС АНГИД БАЙХ, УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

Нэг.Хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлага

1.1.Хууль зүйн үндэслэл

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Аравдугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Монгол Улс олон улсын гэрээгээр хүлээсэн үүргээ шударгаар сахин биелүүлнэ.” гэж, Арван нэгдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Эх орныхоо тусгаар тогтнолыг батлан хамгаалж, үндэсний аюулгүй байдал, нийгмийн дэг журмыг хангах нь төрийн үүрэг мөн.” гэж, Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Хүнийг үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, нас, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсролоор нь ялгаварлан гадуурхаж үл болно. Хүн бүр эрх зүйн этгээд байна.” гэж заасан. Мөн хуулийн “Хүний эрх, эрх чөлөө” хэмээх Хоёрдугаар бүлэгт тус үндсэн эрхүүдийг хуульчлан баталгаажуулсан байдаг. Арван есдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон бусад баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчихтэй тэмцэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна.” гэж, мөн зүйлийн 3 дахь хэсэгт “Хүн эрх, эрх чөлөөгөө эдлэхдээ үндэсний аюулгүй байдал, бусад хүний эрх, эрх чөлөөг хохироож, нийгмийн хэв журмыг гажуудуулж болохгүй.” гэж тус тус заасан.

Түүнчлэн, Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.4.3 дахь заалтад иргэдийн эрх, эрх чөлөөний аюулгүй байдал нь үндэсний аюулгүй байдлын бүрэлдэхүүн хэсэг байхаар, Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 14 дугаар зүйлийн 14.1 дэх хэсэгт “Монгол Улсын Засгийн газар нь хүний эрх, эрх чөлөө, жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон шаардлагатай бусад баталгааг бүрдүүлэх, бэхжүүлэх арга хэмжээ авна.” гэж, мөн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5 дахь хэсэгт Засгийн газар нь “Олон улсын гэрээгээр Монголын талын хүлээсэн үүргийн биелэлтийг хянан шалгаж, зохион байгуулах” чиг үүргийг хэрэгжүүлэхээр, Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.4 дэх хэсэгт “Засгийн газар Монгол Улсын олон улсын гэрээгээр хүлээсэн үүргийн биелэлтэд хяналт тавьж, хэрэгжилтийг зохион байгуулна.” гэж тус тус заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор баталсан "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын иргэний нийгэм-хувийн хэвшил-төрийн түншлэлийг бэхжүүлэх замаар үндэсний хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, хэрэгжилтэд хамаарал бүхий талуудын оролцоог хангасан зохистой тогтолцоог бүрдүүлэх зорилтын хүрээнд хүний эрхийг хангах үндэсний тогтолцоог бэхжүүлэх, хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгож, хүний эрхийг хангахад чиглэсэн олон талт түншлэлийг хөгжүүлэх, хүний эрхийг хангах бодлого, хууль, эрх зүйн орчныг олон улсын жишигт хүргэх, нийгмийн бүх харилцаанд хүний эрхийг бүрэн хангасан тогтолцоог төлөвшүүлэх ажлыг үе шаттайгаар төлөвлөн хэрэгжүүлэхээр заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолоор баталсан "Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр"-ийн 4.1.1.14 дэх заалтад хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах, зөрчигдөхөөс урьдчилан сэргийлэх, үндэсний хууль тогтоомжийг хүний эрхийн олон улсын гэрээ, конвенцод нийцүүлэх ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэхээр заасан.

Мөн "Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, Хүний эрхийн түгээмэл тунхаглал батлагдсаны 75 жилийн ойд зориулсан Улсын Их Хурлын хүндэтгэлийн хуралдаантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай" Улсын Их Хурлын 2023 оны 114 дүгээр тогтоолын 2 дахь хэсгийн 3/ дэд заалтад олон улсын гэрээ, конвенцод дотоодын хууль тогтоомжийг нийцүүлэх ажлыг эрчимжүүлэхийг Засгийн газарт үүрэг болгосон.

1.2. Практик шаардлага

Монгол Улс 1961 оноос Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын бүрэн эрхт гишүүн болсноос хойш Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага болон түүний төрөлжсөн байгууллагаас батлан гаргасан хүний эрх, эрх чөлөөтэй холбоотой 70 гаруй гэрээнд, үүнээс хүний эрхийн суурь 18 гэрээний 17-д нэгдэн ороод байна. Монгол Улсад шинэ Үндсэн хуулийн үзэл баримтлалд тулгуурлан хүний эрх, эрх чөлөөг баталгаажуулах, хангах, зөрчигдсөн эрхийг сэргээх, хүн эрхээ эдлэх, үүргээ биелүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлсэн бие даасан 590 хууль хүчин төгөлдөр үйлчилж байна.

Монгол Улс 2023 онд Америкийн Нэгдсэн Улсын Freedom House олон улсын төрийн бус байгууллагын судалгаагаар улс төрийн эрх чөлөөний хувьд 40 оноо авахаас 36 оноо, иргэний эрх чөлөөний хувьд 60 оноо авахаас 48 оноо, нийт 100 оноо авахаас 84 оноо авснаар эрх чөлөөт улсын ангилалд багтаж байна. Хэдийгээр нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн хүний эрх, эрх чөлөөг хангах хамгаалах, эрх зүйн таатай орчин бүрдүүлж, хүний эрхийг хангах, хамгаалах байгууллагуудыг байгуулж тодорхой үр дүн гарч байгаа ч хүний эрхийн зөрчил, шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлууд байсаар байна.

Монгол Улс амьд явах, халдашгүй чөлөөтэй байх, аливаа хэлбэрээр ялгаварлан гадуурхахаас ангид байх, шударга шүүхээр шүүлгэх, хохирлоо шударгаар барагдуулах, хувийн мэдээлэл халдашгүй байх, эвлэлдэн нэгдэх, жагсах, цуглах, үзэл бодлоо илэрхийлэх, мэдээлэлтэй байх, эрүүдэн шүүхээс ангид байх зэрэг иргэний болон улс төрийн эрхийг бодитойгоор баталгаатай эдлүүлэх шаардлагатай байгааг хүний эрхийг хамгаалах олон улсын тогтолцооноос зөвлөсөөр байна.

Монгол Улс хүний эрхийн олон улсын гэрээнд нэгдэн орохын зэрэгцээ Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын дүрмийн болон гэрээний механизмуудыг идэвхтэй ашиглаж хүний эрхийг хангах, хамгаалах үйл ажиллагааг тасралтгүй анхаарч ажиллаж байна.

Хүний эрхийн олон улсын гэрээнд нэгдэн орсноор тухайн гэрээ, конвенцуудыг бодитойгоор хэрэгжүүлэх, түүний биелэлтийг тодорхой хугацаанд тайлагнах үүргийг хүлээдэг. Монгол Улсын Засгийн газар хүний эрхийн нэгдэн орж соёрхон баталсан үндсэн гэрээ, конвенцын хүрээнд 1971-2023 онд нийт 57 илтгэл, Хүний эрхийн зөвлөлд Хүний эрхийн төлөв байдлын ээлжит нэгдсэн хэлэлцүүлэг /UPR/-т 3 илтгэлийг тус тус хүргүүлсэн байдаг.

Монгол Улсын хүний эрхийн төлөв байдлын талаарх үндэсний гуравдугаар илтгэлийг хэлэлцүүлсний мөрөөр НҮБ-ын Хүний эрхийн зөвлөлөөс нийт 170 зөвлөмжийг өгснийг бид үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлж ажиллах шаардлагатай байна.

Түүнчлэн Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комисс нь 2001-2025 онд Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний нөхцөл байдлын талаарх нийт 24 удаагийн илтгэлийг Улсын Их Хурлаар хэлэлцүүлэн хүний эрхийг хангах хууль эрх зүйн орчныг сайжруулах, хүний эрхийн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, зөрчлийг арилгах, хүний эрхийг хамгаалахтай холбоотой саналыг танилцуулж, илтгэлийн мөрөөр авах арга хэмжээний талаар Улсын Их Хурлаас холбогдох шийдвэрүүд баталж ирсэн байдаг. Дээрх илтгэлүүдэд иргэний болон улс төрийн эрхүүд, тухайлбал, үзэл бодлоо илэрхийлэх, мэдээлэл хайх, хүлээн авах, тайван жагсаал, цуглаан хийх, амьд явах эрх, сонгох, сонгогдох эрх, халдашгүй чөлөөтэй байх эрх, өргөдөл гомдлоо шийдвэрлүүлэх эрх, эрүү шүүлт ба хүний эрх, өөрийгөө өмгөөлөх, хууль зүйн туслалцаа авах эрх, түүнчлэн эдийн засаг, нийгэм соёлын эрхүүд, тухайлбал, эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрх, эрүүл мэндээ хамгаалуулах эрх, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ авах эрх, сурч боловсрох эрх, хөдөлмөрлөх эрх, хүний эрхийн боловсрол, аж ахуй эрхлэх, зохистой хоол хүнсээр хангагдах эрх, зорилтот бүлгийн эрхүүд, тухайлбал, хүүхдийн эрх, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрх, үндэсний цөөнхийн эрх, ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх, гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх, хүн худалдаалах гэмт хэрэг ба хүний эрх, бусдын хууль бусаар учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх эрхийн талаар тусгасаар ирсэн байна.

Монгол Улсын Үндсэн хуульд зааснаар хүний эрхэд тавьж буй хориглолт, хязгаарлалтыг хуульд тодорхой заах, хязгаарлалт нь үндэсний аюулгүй байдал, бусад хүний эрх, эрх чөлөө, эсхүл нийгмийн дэг журам гэсэн ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилготой байх, хязгаарлалт нь эдгээр зорилгын нэгэнд хүрэхэд зайлшгүй, тохирсон байх, үндсэн эрхийг аль болох эдлүүлэх, ялгаварлан гадуурхахгүй байх, туйлын эрх зөрчөөгүй байх, хараат бус шүүхээр хянагддаг байх гэсэн тулгуур зарчмыг баримтлахыг шаарддаг.

“Алсын хараа 2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, Засгийн газрын “2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т тусгасан зорилго, зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх 22 дахь илтгэл, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрх, үндэсний цөөнхийн эрх, ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах, зөрчигдөөс урьдчилан сэргийлэх зорилтын хүрээнд үндэсний хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, хүний эрхийн олон улсын гэрээ, конвенцод нийцүүлэх зорилгоор холбогдох хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах шаардлагатай байна.

НҮБ-ын Хүний эрхийн дээд комиссарын газраас “Цөөнхийн эрхийг хамгаалах: Ялгаварлан гадуурхахын эсрэг цогц хууль тогтоомж боловсруулах практик гарын авлага”-ыг боловсруулж, НҮБ-ын гишүүн орнуудыг тус гарын авлагын дагуу ялгаварлан гадуурхалтын эсрэг цогц зохицуулалт бүхий хууль тогтоомжтой болохыг уриалдаг. Гэсэн хэдий ч ийнхүү бие даасан хууль тогтоомж тухайн нийгмийн харилцаанд шаардлагатай эсэхийг нийгэм болон хүмүүсийн харилцаанд үүсэж буй асуудлыг тухайлан авч үзэж, улс орон бүр өөрийн орны ялгаварлан гадуурхалтаас сэргийлэх эрх зүйн тогтолцоонд нийцүүлэн ялгаатай хандах ёстойг анхаарах шаардлагатай байна. Монгол Улс тухайлан ялгаварлан гадуурхалтаас сэргийлэх гэж нэрлэгдсэн ерөнхий хуульгүй боловч өөрийн гэсэн онцлог бүхий ялгаварлан гадуурхалтаас сэргийлэх эрх зүйн тогтолцоог аль хэдийн бүрдүүлжээ.

Монгол Улсын ялгаварлан гадуурхалтаас сэргийлэх эрх зүйн тогтолцоо нь Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван дөрөвдүгээр зүйлд заасан ялгаварлан гадуурхалтыг үл хүлээн зөвшөөрөх агуулга бүхий зохицуулалтаас эхтэй бөгөөд Эрүүгийн хууль, Хүний эрхийн үндэсний комиссын тухай хууль, тодорхой шинжид үндэслэн ялгаварлан гадуурхахаас болон тодорхой харилцаанд ялгаварлан гадуурхахаас сэргийлсэн Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Боловсролын тухай хууль, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль, хууль зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлагыг тодорхойлсон Зөрчлийн тухай хууль гэсэн гол хуулиуд болон ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх зарчмыг тусгасан 50 орчим хуулиудаас бүрдсэн. Энэхүү ялгаварлан гадуурхалтаас сэргийлэх эрх зүйн тогтолцоонд ерөнхий хууль буюу ялгаварлан гадуурхалтаас сэргийлэх тухайлсан бие даасан хууль батлан нутагшуулах нь ялгаварлан гадуурхалтаас сэргийлэх, бууруулах, ялгаварлан гадуурхалтыг үл тэвчих хандлагыг төлөвшүүлэхэд ач холбогдолтой байна гэж үзлээ.

Хоёр.Хуулийн зорилго, ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа

Ялгаварлан гадуурхалт, дарамтаас ангид байх, урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн төсөл нь нийгмийн харилцааны төлөв байдал, тулгамдсан асуудлыг судалсны үндсэн дээр тухайн нийгмийн харилцааны эрх зүйн зохицуулалтыг нарийвчлан шинэ хуулиар зохицуулах шаардлагатай гэж үзсэн тул Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 23 дугаар зүйлд заасны дагуу Зургаан бүлэг бүхий анхдагч хуулийн төсөл хэлбэрээр боловсруулах бөгөөд дараах зохицуулалтыг тусгана:

Нэгдүгээр бүлэг.Нийтлэг үндэслэл бүлгийн хүрээнд хуулийн зорилт, ялгаварлан гадуурхалт, дарамтаас ангид байх, урьдчилсан сэргийлэх тухай хууль тогтоомж, хуулийн үйлчлэх хүрээ, хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт, ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх үндсэн зарчим, ялгаварлан гадуурхалтыг хориглох гэсэн үндсэн бүтэцтэй байх бөгөөд эдгээртэй холбогдох харилцааг зохицуулна.

Хоёрдугаар бүлэг. Ялгаварлан гадуурхалт, дарамтаас ангид байх эрхийг хангах үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалт бүлгийн хүрээнд ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх эрхийг хангах талаарх Улсын Их Хурлын бүрэн эрх, эрх тэгш байдлыг хангах талаарх засгийн газрын бүрэн эрх, ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх эрхийг хангах талаарх Монгол Улсын Засгийн газрын бүрэн эрх, ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх эрхийг хангах талаарх төрийн захиргааны төв болон нутгийн захиргааны байгууллагын чиг үүрэг, ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх эрхийг хангах талаарх нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын бүрэн эрх, ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх эрхийг хангах талаарх төрийн албаны

зөвлөлийн чиг үүрэг, ялгаварлан гадуурхалт, дарамтаас ангид байх эрхийг хангахад олон нийтийн байгууллагын оролцоо гэсэн үндсэн бүтэцтэй байх бөгөөд эдгээртэй холбогдох харилцааг зохицуулна.

Гуравдугаар бүлэг. Ялгаварлан гадуурхалт, дарамтыг илрүүлэх, таслан зогсоох, хамгаалах талаар зохицуулах бөгөөд гомдлыг хянан шийдвэрлэх бүлгийн хүрээнд ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх эрх зөрчигдсөн тухай гомдол гаргах, ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх эрх зөрчсөн талаарх гомдлыг хянан шийдвэрлэх гэсэн үндсэн бүтэцтэй байх бөгөөд эдгээртэй холбогдох харилцааг зохицуулна.

Дөрөвдүгээр бүлэг. Бусад гэсэн хэсэгт хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага бүлгийн хүрээнд хор учирснаас үүсэх хариуцлага, ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байх, урьдчилан сэргийлэх хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага гэсэн үндсэн бүтэцтэй байх бөгөөд эдгээртэй холбогдох харилцааг зохицуулна.

Гурав.Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсч болох эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн үр дагавар

Монгол Улсын хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичгүүдэд тусгасан хүний эрхийг хангах, хамгаалах, хөхиүлэн дэмжихэд чиглэсэн зорилт, арга хэмжээг бодитойгоор хэрэгжүүлэх боломж бүрдэнэ.

Түүнчлэн, олон улсын гэрээ, конвенцуудад Монгол Улсын хууль тогтоомжийг нийцүүлэх үйл ажиллагаанд ахиц дэвшил гарч, хүний эрхийн олон улсын механизмуудаас зөвлөсөн зөвлөмжүүд, мөн Монгол Улсын хүний эрхийн үндэсний байгууллага болох Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын жил бүрийн илтгэлүүдээр өгсөн зөвлөмжийг Засгийн газраас хэрэгжүүлж холбогдох арга хэмжээг авдаг байдал хэвшиж тогтоход чухал ач холбогдолтой.

Мөн Монгол Улсад хууль ёсоор оршин суугаа хүн бүр ялгаварлан гадуурхалт, дарамтаас ангид эрх тэгш байх үндсэн зарчим хэрэгжих шалтгаан нөхцөл нь эрх, үүрэг, хариуцлагаа ухамсарладаг, нөгөө талаас хууль тогтоох, гүйцэтгэх, шүүх засаглалын үйл ажиллагааны хүрээнд заавал удирдлага болох хууль зүйн эрх, үүрэг, хариуцлага хүн бүрд адил тэгш үйлчилж байдаг. Төрөөс хүний эрхийг хангах, хамгаалахад тохирох үүрэг, хариуцлагыг ногдуулдаг аливаа төрлийн ялгаварлан гадуурхалтаас ангид байлгах нь эрх тэгш байх үндсэн зарчим бүрэн утгаараа хэрэгжих баталгаа бүрдэх учиртай.

Хуулийн төсөл батлагдсанаар иргэдэд тусгай чиг үүрэг бүхий төрийн байгууллагаас түргэн, шуурхай үйлчилгээ авах боломж бүрдэж, төрийн үйлчилгээний чанар, үр нөлөөг хянах хүний эрхийг хангах, эрх тэгш нөхцөл байдлыг хангах нэгдсэн тогтолцоотой болно. Ингэснээр төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмж сайжирч, иргэдийн эрх зөрчигдөхөөс сэргийлэх, төрийн үйл ажиллагаанд итгэх нийгмийн итгэл дээшилнэ.

Мөн ялгаварлан гадуурхалт, дарамтаас ангид байх хүний эрхийг хангах, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаа нь хууль тогтоох болон бүх шатны гүйцэтгэх байгууллага, Хүний эрхийн Үндэсний Комисс, шүүх, прокурор, өмгөөлөх зэрэг хүний эрхийг хангах шууд үүрэг зорилго бүхий төрөлжсөн байгууллага, нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, иргэний нийгмийн байгууллага, хөдөлгөөн, олон нийтийн

хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл, бүх төрлийн бизнес эрхлэгч хувийн хэвшлийн байгууллагуудын үүрэг болж, бүх нийтээр ялгаварлан гадуурхалтаас урьдчилан сэргийлэх чиг үүргийг хэрэгжүүлэгч болох юм.

Дөрөв.Хуулийн төсөл Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, хуулийг хэрэгжүүлэхэд шинээр боловсруулах, хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болсонд тооцох тухай хууль тогтоомжийн талаарх санал

Энэхүү хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээнд нийцүүлэн боловсруулах бөгөөд хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Эрүүгийн хууль, Зөрчлийн тухай хууль, Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Боловсролын ерөнхий хуульд зохих нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулна.

---oOo---